Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Jussi Rämet	Suomi.fi	24.11.2025 11:57:56 UTC+02:00

Pohjois-Suomen maakuntaliittojen lausunto talousvaliokunnalle asiasta U 52/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä

Pohjois-Suomen maakunnat kiittävät mahdollisuudesta lausua talousvaliokunnalle koskien ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi vuosiksi 2028-2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta.

Pohjois-Suomen maakunnat suhtautuvat asetusehdotuksen tavoitteisiin lähtökohtaisesti myönteisesti. Pohjois-Suomen näkökulmasta erityisen tärkeitä tavoitteita ovat teollisuuden, alkutuotannon ja matkailun sekä sotilaallisen liikkuvuuden edellysten parantuminen, matka- ja kuljetusketjujen sujuvoituminen pitkien etäisyyksien pohjoisessa sekä kansainvälisten käytävien kehittäminen parantaen pohjoisen ulkoista ja sisäistä saavutettavuutta. Rahoitusta tulee suunnata vahvemminen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Asetusehdotuksessa rahoituksen painopiste on rajat ylittävissä liikenneyhteyksissä. Valtioneuvosto nostaa kannassaan huolena Suomen nettomaksuosuuden kasvun, mikäli rahoituskehystä kasvatetaan reilusta 30 miljardista yli 72 miljardiin euroon. Valtion tasolla tulisikin huolehtia siitä, että kasvavan budjetin osalta enemmän rahoitusta kanavoituu Suomeen ja hallita näin nettomaksuosuuden kasvua. Pohjois-Suomen maakunnat myös näkevät, että Suomelle tulisi Euroopan unionin itäisena rajavaltiona mahdollistaa CEF-rahoituksessa 60 prosentin tukitaso asetukseen kirjatun merentakaisten alueiden tapaan. Mikäli ehdotuksen mukaiset painopisteet toteutuvat, tulee rahoituksen kotouttamiseksi pohjoisten rajat ylittävien yhteyksien ja niihin kytkeytyvien verkkojen kehittäminen ottaa valtiotasolla tosissaan. Pohjois-Suomessa on noin puolet Suomen Venäjän-vastaisesta rajasta, joka alueena on pystyttävä sekä taloudellisten että puolustusintressien vuoksi nivomaan osaksi eurooppalaisia verkostoja. Tämä vaatii valtiolta tukea liikennejärjestelmätyöhön sekä valtio- että aluetasolla.

Pohjois-Suomen maakunnat näkevät tärkeinä asetusehdotuksessa esitetyt tavoitteet rahoituksen kohdentamisesta Uumaja-Luulaja-Oulu-yhteyden edistämiseksi sekä Perämeren satamien kehittämiseksi, jotka mahdollistavat osaltaan Suomen elinkeinojen tarvitseman saavutettavuuden, kauppamerenkulun toimivuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden. Myös tavoite älykkään, häiriönsietokykyisen, vähähiilisen ja kestävän Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) valmiiksi saattaminen on perusteltua. On tärkeää, että myös muut tavoitteiden kannalta keskeiset yhteydet Pohjois-Suomessa huomioidaan kirjelmän liikennerahoitusta ohjaavassa liitteessä.

Pohjois-Suomen strateginen merkitys koko Euroopan unionille kasvaa nopeasti. Tämän tulee näkyä Pohjois-Suomeen saatavassa EU-rahoituksessa sekä keskeisille liikennekäytäville että niihin kytkeytyville verkostoille. Geopoliittisen tilanteen sekä Suomen ja Ruotsin NATO-jäsenyyden myötä sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden edistäminen hyödyntäminen EU-rahoitushauissa on Suomelle ensiarvoisen tärkeää. Pohjois-Suomen maakunnat pitävät tärkeänä tavoitetta kohdentaa sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisimpiin kohteisiin. Erityisesti yhteydet Euroopasta Perämeren satamiin sekä Lapista Ruotsiin, että Ruotsin ja Norjan rataverkon kautta Ruotsin ja Norjan satamiin ovat tärkeitä. Pohjois-Suomen maakunnat jakavat kirjelmässä todetun näkemyksen, jonka mukaan muuttuneessa turvallisuustilanteessa jäsenvaltioiden erityisolosuhteet huomioiden TEN-T-verkon haavoittuvimmissa kohdissa varmentavien yhteyksien kehittäminen tulisi olla EU-rahoituskelpoisia myös TEN-T-verkon ulkopuolella.

Pohjois-Suomen maakunnat pitävät myös erittäin tärkeänä, että asetusehdotuksessa huomioidaan Pohjois-Suomen harvaan asutun alueen ja syrjäisten seutujen erityisolosuhteet ja sijainti. Rajat ylittäviä yhteyksiä muihin jäsenvaltioihin on myös hyvin vähän. Rajat ylittävä ulottuvuus tulee laajentaa koskemaan Pohjois-Suomen eurooppalaisia ydinverkkokäytäviä ja niihin kytkeytyviä kattavan verkon liikennekäytäviä, jotta Pohjois-Suomen saavutettavuuden kriittisimmät tarpeet olisivat Verkkojen Eurooppa -ohjelman rahoituksen piirissä.

Verkkojen Eurooppa -väline on TEN-T -verkon kehittämisessä erittäin oleellisessa osassa kansallisen rahoituskehyksen kanssa, ja Suomen pitää hyödyntää eurooppalaiset rahoitusinstrumentit liikenne- ja energiaverkon kehittämisessä täysimääräisesti sekä kansallisessa edunvalvonnassa on varmistettava liikenneverkon kokonaisuuden toimivuus ja priorisoida hankkeita, jotka ovat Verkkojen Eurooppa -rahoitusinstrumentissa kaikkein vahvimmin hyödynnettäviä.

Euroopan komissio ehdottaa Verkkojen Eurooppa rahoituksen merkittävää lisäämistä energiasektorilla. Energia-alalla sen tavoitteena on vahvistaa energiaunionin toimintaa, energiamarkkinoiden yhdentymistä ja kilpailukykyä sekä varmistaa kohtuuhintainen ja turvallinen energiansaanti. Samalla edistetään ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista vuoteen 2030 ja ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä.

Pohjois-Suomen maakunnat pitävät asetettuja tavoitteita perusteltuina ja oikein asetettuina. Pohjois-Suomi voi tuottaa merkittävää lisäarvoa euroopanlaajuiseen energiamurrokseen, jossa myös julkisen rahoituksen tarve on välttämätöntä. Pohjois-Suomi on kehittymässä Suomen kannalta keskeiseksi ja yhä laajenevaksi tuulivoimakeskittymäksi, alueella on valmistelussa Suomen suurimmat biokaasutuotantolaitokset ja alueella on äskettäin käynnistynyt vedyn valmistus. Energiamurrosta tukee Suomen Gasgridin Pohjois-Suomen länsirannikolle suunnittelema vedyn siirtoputki Etelä-Suomesta Pohjois-Ruotsiin ja Eurooppaan. Verkkojen Eurooppa -rahoitusta tuleekin olla käytettävissä myös keskeisiin infrastruktuurihankkeisiin. Myös Perämeren satamien merkitys korostuu uusien, puhtaiden liikenteen energiamuotojen siirtymässä ja energiamurroksessa.